

De Libertijn

maandblad voor buitenkerkelijke jongeren

Orgaan van de Humanistische Jongeren Gemeenschap

2^e JAARGANG

Januari/Februari 1952

No. 1

HET ONBETREDEN PAD

Het onbetreden pad
is schoner dan het platgetrapte
de steil beklommen berg
geeft mooier uitzicht dan het dal.

Waar wilt ge langs gaan vriend
durft gij het leven aan
of loopt ge met de massa langs de baan ?

De mens, die waarlijk durft te leven
kan zich op eigen pas begeven
hij leeft zijn eigen leven.

Hij neemt niet meer confecties aan
van kerk, partij of staat of burgerdom
doch wil zich zelve zijn
om ware menselijkheid te geven.

JAN ESHUIS.

De Libertijn

Orgaan van de Humanistische Jongeren Gemeenschap

Redactie:

Wim Hartman (Rotterdam), Karel Heymans (Haarlem) en Jan H. Homburger (Amsterdam)

Hoofdredacteur:

Karel J. Heymans, Wilgenstraat 118, Haarlem-N; tel. 24579.

Administratrice:

Mej. Drude Mooyman, Wilgenstraat 118, Haarlem-N; tel. 24579.

Abonnementsprijs: voor niet-leden f 1.85 per jaar, franco per post; losse nummers 20 cent. Betalingen op postrekening 379224 t.n.v. Karel J. Heymans, Haarlem.

Humanistische Jongeren Gemeenschap

Jongeren-Organisatie van het Humanistisch Verbond

Secretaresse Hoofdbestuur:

Mej. Els Brouwer, Vreewijkstraat 3, Leiden; tel. 30903.

GEWELZIGDE SECRETARIATEN:

Eindhoven: Wim den Brinker, Noord Brabantlaan 13, Eindhoven.

Haarlem : Arthur de Jong, Asterkade 30, Heemstede.

Rotterdam: Frans Sweben, Hoflaan 67, Rotterdam-0.

PENNINGMEESTER HOOFDBESTUUR.

Sedert 1 Januari j.l. heeft Arie Mijster het penningmeesterschap, met de waarneming waarvan hij tijdelijk belast was, neergelegd (hij blijft evenwel 2e voorzitter). De financiën worden momenteel verzorgd door Henk Schippers, Beethovenstraat 44, Amsterdam. In het volgende nummer van "De Libertijn" zal deze door het Hoofdbestuur candidaat worden gesteld, zodat een officiële bestuursverkiezing kan plaatsvinden.

HET VEGETARISME:

WAT IS VEGETARISME ?

WAAROM KAN MEN VEGETARIËR ZIJN ?

WAT KUNNEN DE INDIVIDUELE EN SOCIALE GEVOLGEN ZIJN ?

"Wat gij niet wilt, dat
U geschiedt, doe dat
ook aan het dier niet".

Wat is Vegetarisme ?

In de statuten van de Nederlandse Vegetariërs Bond leest men "Het vegetarisme vindt zijn praktische toepassing in de vegetarische levenswijze, waaronder wordt verstaan: a. de vegetarische voedingswijze, d.i. de onthouding van alle voedings- en genotmiddelen afkomstig van het gedode dier; b. het zich onthouden van zonder dringende noodzaak doden of doen doden van bewust leven; c. het ontwikkelen van medegevoel met mens en dier." Ieder, die deze levenswijze volgt, is vegetariër.

Het ethische gezichtspunt.

Als reden, waarom men vegetariër kan zijn, is voor de humanist het ethische gezichtspunt t.o.v. de verhouding tussen mens en dier als regel het belangrijkste. Wij ervaren van het dier, dat het - evenals wij - bepaalde dingen als aangenaam of onaangenaam waarneemt en dat het een sterke wil tot leven heeft. Hieruit trekken vegetariërs de consequentie, dat het dier niet zonder noodzaak gedood mag worden (vgl. het motto). Daar komt bij, dat er bij het slachten wel een zekere mate van humaniteit wordt betracht, maar dat niettemin het abattoir een wrede en weerzinwekkend bedrijf is, waaraan men liefst zo min mogelijk denkt en het aan enkelen - die op dit punt volkomen afstompen - overlaat, dit vuile werk achter gesloten deuren voor ons op te knappen. Bij het hele veeteeltbedrijf komen trouwens nogal wat praktijken te pas, waarvan de meeste mensen eenvoudig niets afweten. Dat men een varken in een hok opsluit en vetmest, is bekend genoeg. Minder bekend is het bv. dat de veehandelaars vaak de gewoonte hebben om bij de verkoop van koeien de tepels dicht te plakken, ten einde zodoende zwaardere uiers en dus een zwaardere koe te krijgen. Om van zoiets als gedwongen copulatie en van kistkalveren maar te zwijgen....

Het economische gezichtspunt.

Vlees is bovendien in hoge mate een luxe-product, zowel individueel beschouwd als - en vooral! - van uit het standpunt der wereldvoedselhuishouding. Een vet varken vertegenwoordigt, zowel wat eiwitstoffen als wat energiewaarde (calorieën) betreft, nog geen vijfde deel (15-19 %) van de voedingswaarde van de aardappelen, het graan en de melkproducten, die het tijdens zijn leven opat. Van het overige 4/5 deel heeft het varken zelf geleefd, en dat is uit het oogpunt van de menselijke voeding weggegooid. Eén calorie voedingswaarde aan vlees kost ruim 10 x zo veel als één calorie voedingswaarde van bv. aardappelen.

Om één mens te voeden volgens vooroorlogs Engels diët is de opbrengst van ongeveer 0,6 ha land nodig. Om die ene mens volgens vegetarisch diët te voeden daarentegen slechts de helft, nl. 0,3 ha. (Men leze hierover de brochure "Komt er Honger", verkrijgbaar bij de Stichting IVIO, Westeinde 13, Amsterdam). In beide wereldoorlogen hebben we dan ook gezien, dat de overheid bewust het "scheuren" van grasland heeft bevorderd. Na de oorlog adviseerde de FAO, de voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties, tpt blijvende en vrij omvangrijke inkrimping van de veestapels van diverse Westeuropese landen, w.o. Nederland. In dit licht kan vleesgebruik, voor zover er geen economische noodzaak voor bestaat (niet alle grond is geschikt voor landbouw), moeilijk anders dan als schadelijk worden gekwalificeerd.

Het medische gezichtspunt.

Wanneer wij het vegetarisme van gezondheidsstandpunt uit bezien, dan komen wij daardoor onmiddellijk met medische opvattingen in aanraking. Laten wij ons echter voorlopig bezig houden met een gedachtenexperiment, nl. het probleem van de eerste mens.

In het algemeen neemt men van wetenschappelijke zijde aan, dat de mens in tropische gebieden ontstaan is. Deze mens nu, die zeer verwant is aan de hogere anthropoïede apen - de gorilla, chimpansee en orang oetan - zal uiteraard niet de beschikking hebben gehad over kleding, huisvesting en wapens. Over voedsel zal hij in ruime mate hebben kunnen beschikken, en wel plantaardig voedsel, omdat hij nog niet in staat was dierlijk voedsel te bemachtigen. Immers voor het vangen van wild, vis en gevogelte moet men wapens, netten, pijl en boog hebben uitgevonden. Geen mens ter wereld is in staat om zonder deze en andere hulpmiddelen (vuur!) vlees en vis te consumeren. Daarentegen is de menselijke lichaamsbouw (handen!) ingesteld op het gebruik van vruch-

ten, noten en bladeren: het uitsluitend diët van de anthropoïede apen. Ook de sterke overeenkomst in gebit wijst in deze richting. Ziehier een uitspraak van Dr. Percy R. Howe van de Harvard Dental and Medical Schools in "Hygeia": "Ik reken de mens tot de herbivoren (beter zou men misschien kunnen spreken van frugivoren), omdat zijn gebit aantoon, dat hij bestemd is om grotendeels te leven van plantaardig voedsel, eerder dan van vlees; het spijsverteringskanaal van de mens wijst in dezelfde richting."

Het is verder interessant er op te wijzen, dat het grootste deel der mensheid weinig of geen vlees gebruikt en wel speciaal in Azië. Boeddhisten gebruiken al eeuwen lang geen dierlijk voedsel; dit dus naar aanleiding van de bewering, dat vlees e.d. onmisbaar zouden zijn. Verder is vlees schadelijk in die zin, dat het eerder aan rotting onderhevig is dan plantaardig eiwit, terwijl het plantaardig eiwit in waarde met het dierlijke gelijk staat.

Minder bekend is, dat vlees de drager kan zijn van verschillende parasieten, o.a. de trichine; dit geldt dan in het bijzonder voor niet geheel gaar varkensvlees. In Amerika zou minstens een derde van de bevolking door trichine geïnfecteerd zijn. Zo bericht de "Journal of the American Medical Association" van November 1943, dat bij autopsie gebleken is, dat bij één op zes personen trichinen in het middenrif voorkomen. Een plezierige liefhebberij!

Een opmerkelijk feit is ook, dat grondig kauwen - wat zeer aan te bevelen is - een verminderde trek in vlees tot gevolg heeft. Dit werd bewezen door een experiment met 9 studenten van de Yale Universiteit in Amerika, waarbij het vleesgebruik van 8 % tot 4 % daalde. Typisch in dit verband is, dat de moderne vegetarische voeding lang kauwen noodzakelijk maakt door het grote gehalte aan cellulose in volkorenbrood, sla, enz. Het is dus alsof het schrokken van de leeuw doet verlangen naar het voedsel van de leeuw. Een celluloserijke voeding verbetert echter in hoge mate de darmwerking met als gevolg een betere gezondheid.

Wij zullen nu echter iets meer ingaan op het z.g. eiwit-probleem. Zoals bekend, bestaan vlees, vis, mosselen enz. voor een belangrijk deel uit eiwitten. Van medisch standpunt bezien is de optimale hoeveelheid eiwit per persoon per dag niet bekend, d.w.z. men is het er niet over eens, hoeveel eiwit iemand per dag tot zich moet nemen. Een van de tegenstanders van het gebruik van veel eiwit was Prof. Chittenden van de Yale University. Hij vond de gangbare hoeveelheid van ca. 90 gram per dag te veel en als zodanig een struikelblok voor de gezondheid. Een vegetarisch diët voldoet beter aan deze laatste eis.

Als voornaamste regels om te komen tpt een betere gezondheid

in overeenstemming met moderne medische opvattingen, kan men wel ongeveer het volgende aannemen: 1) GEEN vlees en geen vis, 2) veel vers fruit, verse groente en volkoren-producten, 3) in het algemeen geen gedenatureerde producten, dus geen geraffineerde suiker, geen gepelde rijst, e.d. 4) geen thee, koffie, tabak, cacao, en cola-dranken, vanwege hun gehalte aan cafeïne, nicotine, theobromine enz., en 5) het voedsel zorgvuldig kauwen. Er zijn natuurlijk meer regels, maar dat zijn wel de belangrijkste.

Behalve het niet-eten van producten, afkomstig van het gedode dier, houdt het vegetarisme ook in, dat men andere dierlijke producten, zoals b.v. leer, zoveel mogelijk vermijdt. Helaas is echter een product als leer moeilijk te missen. Gelukkig maakt de kunststoffen-industrie op het punt van vervangingsproducten voor leer grote vorderingen. Er wordt vegetariërs wegens het gebruik van leer wel eens inconsequentie verweten. Die eis van consequentie is vanzelfsprekend absurd. Men verwijt iemand, die in het algemeen probeert eerlijk te zijn, ook geen inconsequentie als hij een "leugentje om bestwil" vertelt en nog minder verlangt men van hem, dat hij daarom dan ook maar niet zal proberen eerlijk te zijn, terwijl men wel het "je kunt er toch nooit consequent in zijn" als bezwaar tegen het vegetarisme aanvoert.

Onze conclusie uit het vorenstaande is, dat het gebruik van vlees zedelijk is af te keuren en schadelijk is voor de gezondheid, terwijl - consequent beschouwd - vlees een luxe-product is, waarvan het gebruik uit het oogpunt der wereldhuishouding hoogst ongewenst is.

AART HEESTERMAN

BETREKKELIJKHEID

Hoe klein is de aarde
In de onmetelijkheid,
In de oneindige kosmos,
Hoe kort is de tijd.

Hoe rijk is het leven
In liefde en smart,
In vreugde en tranen,
Hoe vol is het hart.

Hoe groot zijn de mensen
In hun kort bestaan,
In hun kleine ruimte,
Hoe ruim is hun baan.

HENK KORTING

WAT ANDEREN SCHREVEN

In een artikel in de R.K.Maasbode van 21 Aug. 1951 betreffende de Jehova-Getuigen, pleit C.F. Pauwels O.P. voor een "zo volledig mogelijk negeren van de Getuigen", omdat er met deze groep toch niet te praten is en het aantal zo onbeduidend klein is: in 1947 bij de volkstelling haalden de Jehova-Getuigen de 2000 nog niet eens.

Het belangrijkste argument voor dit negeren is echter het feit, "dat wij onze aandacht liever moeten concentreren op ernstiger en gevaarlijker tegenstanders. Er bestaan o.i. in ons land drie grote en ernstige tegenspellers van het katholieke geloof. Dat is vooreerst het gelovige protestantisme; dat is vervolgens het communisme; en dat is ten derde het humanisme, met eventueel het vrijzinnige protestantisme als begeleidend tussenverschijnsel."

Als we niet beter wisten zouden wij zelf nog gaan denken, dat we anti-kerkelijk waren. Overigens vragen wij ons af wanneer de Rooms-Katholieke dag- en weekbladen zullen ophouden het humanisme als een anti-kerkelijke levens- en wereldbeschouwing te schilderen.

Het humanisme is een levens- en wereldbeschouwing, die zich zonder uit te gaan van het bestaan van een persoonlijke godheid, baseert op de eerbied voor de mens als drager van een niet aan persoonlijke willekeur onderworpen normgevoel en als schepper van en deelhebber in geestelijke waarden. Het Humanistisch Verbond is een buitenkerkelijke organisatie, welke ten doel heeft het humanisme te verdiepen, te verdedigen en te verbreiden en een tehuis te vormen voor de ruim anderhalf miljoen buitenkerkelijken die ons land telt. Het Humanistisch Thuisfront streeft er naar een organisatie op te bouwen, die voor de buitenkerkelijke militair kan zijn, wat de confessionele thuisfronten de kerkelijke militair zijn. De Vereniging voor Maatschappelijk Werk "Humanitas" verschaft materiële en geestelijke steun aan daarvoor in aanmerking komende buitenkerkelijken. De buitenkerkelijke bureaux voor levens- en gezinsmoeilijkheden, gesticht door het Humanistisch Verbond en "Humanitas", geven raad aan buitenkerkelijken die daarom vragen. De Studentenvereniging op Humanistische Grondslag (S.V.H.G.) streeft vooral naar de verdieping en verbreiding van de Humanistische gedachtenwereld en levenshouding onder de studenten, terwijl de Humanistische Jongeren Gemeenschap tenslotte eveneens de buitenkerkelijke jongeren tracht te verenigen, teneinde gezamenlijk tot een voor jongeren

aanvaardbare humanistische levenshouding te geraken.

Het is natuurlijk denkbaar, dat Pater Pauwels de strijd van de buitenkerkelijken voor een gelijkgerechtigde plaats in de Nederlandse samenleving en voor een verdieping en verbreiding van de bij hen levende geestelijke waarden als tegen de R.K.Kerk gericht wenst te zien, dit is zijn goed recht. Hij dine echter te bedenken, dat hij dan wel een zeer duidelijk licht werpt op wat Rooms-Katholieken onder verdraagzaamheid verstaan.

J.H.H.

DE BEGRIPPEN

" DOGMA " EN " DOGMATISCH "

Piet van Duyne (Den Haag) wijst ons op het eigenaardige feit, dat er in het algemeen en ook in de kringen van de H.J.G. veel misverstand bestaat over de betekenis van het woord "dogma". Men denkt wel eens, dat als iemand zich kort en krachtig, zonder veel omhaal van moeilijke en vage woorden, uitdrukt, dat dit dogmatisch is.

In de woordenboeken vinden wij voor dogma: (onbewezen) leerstelling, leerstuk, geloofsartikel, dat aan geen beredenering meer is onderworpen.

De duidelijkste omschrijving vinden wij in de brochure "Opvoeding zonder geloofsdogma", naar een belangwekkende rede van wijlen A. H. Gerhard. Hierin schrijft hij:

"Als wij spreken van een (geloofs)dogma, dan wordt daaronder verstaan een stelling met dwingend gezag, dwingend, omdat ze in zich sluit een voorschrift voor levensgedrag, welks verwaarlozing zondig heet. Met gezag, wijl ze de openbaring is ener macht boven en onafhankelijk van de mens en bijgevolg een onomstotelijke waarheid. Op haar inhoud kan derhalve geen menselijk denken of voelen enige invloed uitoefenen".

"Onder dogma tevens te willen verstaan een sterke overtuiging, vrucht van zoeken en ondervinden, zelfs een overtuiging zó machtig dat zij tot richtsnoer strekt voet het gehele leven, kan niets dan uiterst schadelijke begripsverwarring stichten.

De overtuiging, zelfs de sterkste, kan onder invloed van ervaring zich wijzigen, het dógma mag nooit veranderd worden. Het eerste verwacht bestrijders en vordert deswegen verdedigers, het laatste kent slechts ketters en zeloten (meelopers). Bij het eerste wordt het goedrecht van de bestrijders erkend om gehoord te worden; het laatste kent slechts verdoeming der ketters."

Aan deze duidelijke uitspraak behoeft niets te worden toegevoegd; zij spreekt voor zichzelf.

K.H.

" I N S E N S I B I L I S M E "

Ieder ander zou zeggen, dat hij een pessimist was. Ik niet, want dan zou ik het zelf ook zijn. En dan aankomen met het debat-trucje "realist" gaat ook niet meer op, want daar gelooft men niet langer in. Er moet dus naar een andere oplossing gezocht worden.

Hij is niet wanhopig of terneergeslagen, neen, hij weet niet meer wat hoop is, en zo begrijpt hij daarom ook Dante niet meer, wanneer deze zegt bij het binnengaan van de hel: "Lasciate ogni speranza" (laat alle hoop achter). Hij behoeft overigens geen hel meer binnen te gaan, hij leeft immers al in deze wereld? Leven dan bedoeld als pseudoniem voor vegeteren, anders gezegd, in alle naaktheid existen.

Of de wereld een hel is? Dit zou misschien even uit het voorgaande kunnen blijken, maar dan is er toch een misverstand gewekt. Want deze uitspraak zou voedsel kunnen geven aan de gedachte van het bestaan van een hemel, of althans van een mogelijkheid tot verbetering van de bestaande wereldsituatie.

Hij lacht hierom, hij rekent niet meer op een zonnige toekomst, op vrede of op vrijheid. Deze begrippen zijn hem tot vloeken geworden door hun misbruik voor politiek en andere tot volksmisleiding verworpen machtsvormen. Als een schrale troost: het is niet alleen nu zo, dit kwam al eerder voor in de geschiedenis. Jammer, het gebeuren zelf is dus ook al niet meer origineel.

Rot is deze wereld in deze tijd, waarin men het oorlogstuig koestert en verheft tot relikwieën van de staatsgodsdienst: de bescherming van de vrijheidsleuze ter wille van de oorlog.

Ik had het over iemand, en men zou nu misschien willen weten, wat hij nu eigenlijk wel is. Ik zou het zo willen omschrijven: hij is "insensible", d.w.z. hij is onverschillig, ongevoelig (geworden). Wáár hij is? In West-Europa sinds het verstrijken van de bevrijdingsroes anno 1945.

Staat hij alleen? Ook dat interesseert hem niet, en ik zou er aan toe kunnen voegen: in naam althans wel, want hij is de eerste

INSENSIBILIST.

Een der meest voorkomende fouten is bij allerlei dingen bijzondere gevallen voor algemene te nemen. Diderot.

DE MEEUWEN.

Natuurlijk kennen jullie de meeuwen, maar kunnen jullie ze ook uit elkaar houden en zeggen: dat is een kokmeeuw en dat is een zilvermeeuw? Heus, het is niet zo moeilijk als je wel zou denken en als je je ogen goed de kost geeft, lukt je dat al spoedig. Hoe ze er uit zien? De kokmeeuw voor 90 procent zijn het kokmeeuwen, die je te zien krijgt - heeft een rode snavel en rode poten en verder als onfeilbaar kenmerk een brede witte baan op de voorrand van zijn blauwgrijze vleugels, even voor de "knik" beginnend, breder uitlopend naar de punt, afgesloten door een donkere streep. Verder heeft deze soort 's winters een witte kop met een donker vlekje voor het oog, een wat groter vlekje achter het oog. De onderzijde van zijn vleugels is smoezelig, donkerder wordend naar de punt. Dit wat de volwassen driejarige vogels betreft. De eerste-jaarsmeeuwen, éénjarige dus, hebben vele bruine streepjes en vlekjes op de vleugels, hals en kop, een bruine band op de staart en de poten zijn meer gelig bruin gekleurd. De tweede-jaarsvogels hebben ook veel bruin op de reeds blauwgrijze vleugels en ook nog hun kop en hals zijn gevlekt. Hoe meer bruin zichtbaar is, hoe jonger de vogel. Maar alle kokmeeuwen, jong of volwassen hebben, die witte baan op de voorrand van hun vleugels, waaraan men ze al op grote afstand herkennen kan.

Hoe dichter we echter het voorjaar naderen, des te moeilijker wordt het, één-, tweejarige en volwassen vogels uit elkaar te houden. In Februari beginnen de koppen van de volwassen meeuwen ook bruine vlekjes te vertonen en nu moet je terdege oppassen, dat je geen tweejarige met een volwassen vogel verwisselt. Let op het bruin in de vleugels. Al donkerder worden de koppen en ongeveer half Maart (wel eens vroeger of later) kunnen we de eerste kokmeeuw zien, die zijn gezicht in de chocola gedompeld heeft, zijn kopje is mooi bruin geworden en iedere dag zien we meer meeuwen met chocoladekleurige kop.

De één- en tweejarigen behouden echter hun gevlekte koppen. Nu zeggen we, dat de meeuwen hun zomerkleed aangetrokken hebben en het zal niet lang meer duren of ze gaan de steden weer verlaten, keren terug naar hun broedplaatsen, die zich niet alleen langs deze kuststreek bevinden, maar tot ver in 't binnenland op moerassige plaatsen. Zo kunnen we dus niet alleen broedende kokmeeuwen aantreffen langs de Noordzee, maar ook in Overijssel en in Brabant.

Zilvermeeuwen zijn ook niet zo zeldzaam in de stad als men wel denkt. Iedere dag krijg je er wel enige te zien.

Deze meeuw is belangrijk groter dan de vorige soort en als voornaamste kenmerk geldt wel de geheel witte onderzijde der vogel. Zijn snavel is geel, zijn poten geel-rood, zijn kop en hals lichtbruin gespikkeld en gevlekt. De bovenkant der vleugels is blauwgrijs van kleur met een brede zwarte eindpunt. Zijn roep is het klaaglijke kliau, in tegenstelling met het krijsende geluid der kokmeeuwen, waaraan men ze ook altijd kan herkennen.

Het jeugdkleed vertoont ook weer veel bruin en hoe meer bruin, des te jonger de vogel is. Draagt de kokmeeuw een donkere kop in zijn zomerkleed, de kop van de volwassen zilvermeeuw is witter dan wit en wanneer dichters wel eens spreken van "blanke meeuwen, blanke vliegers", dan worden daar altijd de zilvermeeuwen mee bedoeld in hun zomerkleed.

Deze meeuwen broeden uitsluitend in de kuststreek, waar ze kolonies vormen van wel duizenden paren.

Een enkele maal zal je in de stad de mantelmeeuw kunnen waarnemen, in de polders rondom de stad zeker. er is een grote en een kleine mantelmeeuw, beide soorten met zwarte rug en vleugels, heus niet veel vershillend in grote. De grote mantelmeeuw heeft echter vleeskleurige, de kleine gele poten. Het jeugdkleed lijkt veel op dat der zilvermeeuwen, doch is iets donkerder en contrastrijker. Het zijn geen broedvogels bij ons.

Als laatste de stormmeeuw, veel doortrekkend en zich meer in de polders ophoudend. Hij heeft een geelgroene snavel en is niet veel groter dan de kokmeeuw. In zijn tweede jaar is hij reeds volwassen.

Dit zijn wel de meest voorkomende soorten. Mocht het je nu de eerste keer niet gelukken ze uit elkaar te houden, probeer het dan nog eens en je zult zien, dat het wel meevalt, mits je je ogen goed de kost geeft. En hoe fijn is het, wanneer je kan zeggen: dat is zó'n meeuw en dat zó één.

COR VAN DEN HEUVEL.

ABONNEMENTSGELD 1952

Wij verzoeken al onze abonné's het abonnementsgeld voor "De Libertijn" over het jaar 1952 te voldoen door storting of overschrijving op postrekening 3792.24 ten name van Karel J. Heymans, Haarlem.

VEILIGHEIDSKLEP (I).

Ik heb het plan opgevat om onder het opschrift "Veiligheidsklep" op ongeregelde tijden een bijdrage voor "De Libertijn" te schrijven. Voor dit opschrift ben ik een verklaring schuldig.

De naam, hoewel ontleend aan de techniek, duidt wel allerminder op een verering van deze tak van wetenschap; ik wil hiermee slechts een vergelijking maken tussen enerzijds een stoommachinist onder te hoge druk, welke dan gebruik maakt van zijn veiligheidsklep, ofwel de vrijheid neemt om deze "critische uitingsmogelijkheid" te gebruiken, en anderszijds de mens, welke in deze tijd het gevaar loopt opzij gedrukt te worden en in de verdrukking te komen, en die dan - door zijn critiek te uiten - zich misschien even opgelucht kan voelen.

Zo kan ik mijzelf op een bescheiden wijze verbonden voelen met Edouard Perron, wanneer deze in zijn inleiding tot zijn bundel notities "In deze grootse tijd" verklaart, dat hij wel gedwongen wordt om zo nu en dan over politiek te spreken, omdat de politiek hem eenmaal niet met rust laat, maar hem daarentegen opschrikt, althans hij bezig is met zijn "litterair bedrijf", dat hij - het behoeft hier geen betoog - overigens (en terecht!) waardevoller acht.

Het gevoel bekruipt mij, dat, wanneer ik eens een ogenblik meeleeshonger stil, ik mezelf eigenlijk bedwelm, m.a.w. dat ik me onttrek aan de werkelijkheid, hoe realistisch de boekwerken overigens mogen zijn.

De werkelijkheid roept op tot velerlei plichten, ja eist zelfs dat men zich te weer stelt tegen.....; enfin, gladklinkende tijdes naar verkiezing in te vullen. Ik kan dat nog steeds niet voelen mij machteloos, onverschillig tegenover vertoon van krachtiger erger mij aan een voorbijjankende straaljager. Is een dergelijk wapen, afgezien van het allang verongelukt zijn voordat een oorlog mocht beginnen, nu werkelijk van meer betekenis dan bv. het muziekgenot, dat een enkele musicus in bezettingstijd kan schenken (en heeft geschonken)? Het lijkt mij overbodig om hier nog verder op de beruchte halve-orkest-spreuk in te gaan.

Om misverstand te voorkomen: Ik ben slechts een matig muzikale liefhebber.

WIM HARTMAN.

Vooruitgang is geen noodzakelijkheid, zelfs geen waarschijnlijkheid, maar hoogstens een mogelijkheid.

Prof. Dr. Jan Romein.